

Erhart, Adolf

Indoeuropeistika

In: *Slavica na Universitě J.E. Purkyně v Brně : (filologie, literární věda, historiografie, uměnovědy)*. Hejl, František (editor). Vyd. 1. V Brně: Universita J.E. Purkyně, 1973, pp. 48-49

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126816>

Access Date: 04. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

INDOEVROPEISTIKA

Indoevropský srovnávací jazykozpyt byl vždy pokládán za nutný doplněk konkrétních filologií pěstovaných na filosofických fakultách.

Také v Brně se záhy po založení university pocítila potřeba tohoto základního filologického oboru: již v r. 1926 byl zřízen samostatný seminář pro srovnávací jazykozpyt, jehož řízením byl prozatímně pověřen *Oldřich Hujer* (1880–1942), profesor Karlovy university. Hujer po pět let pravidelně do Brna přijížděl přednášet a staral se též sám o knihovnu nového semináře.

R. 1931 se habilitoval pro srovnávací jazykozpyt Hujerův žák *Václav Machek* (1895–1965). Hujer mu ihned odevzdal vedení semináře a Machek pak sám přednášel indoevropský jazykozpyt jako docent s plným úvazkem, od r. 1936 jako profesor. Po více nežli pětileté přestávce způsobené nacistickou okupací byla v roce 1945 činnost semináře obnovena; jeho knihovnu se podařilo uchovat přes dobu okupace bez podstatných ztrát. Funkci posluchače-knihovníka zastával do r. 1946 František Březina, od r. 1946 Adolf Erhart, který byl v r. 1950 ustanoven asistentem semináře (v letech 1951–1953 jej v této funkci zastupovala Eva Havlová). V rámci vysokoškolské reformy byl seminář pro srovnávací jazykozpyt v r. 1950 vtělen do katedry starověké kultury. V r. 1958 se indoevropéistika včlenila do katedry slavistiky, od r. 1963 pak je součástí katedry českého jazyka, slovanské, indoevropské a obecné jazykovědy, kde tvoří samostatné oddělení. Jeho nynější vedoucí Adolf Erhart byl v r. 1964 jmenován a ustanoven docentem indoevropské a obecné jazykovědy.

Profesor *Václav Machek* zemřel v r. 1965, krátce před odchodem do výslužby. Jemu přísluší hlavní zásluha o dobré jméno brněnské indoevropéistiky. Jeho zásluhou se Brno po druhé světové válce stalo hlavním střediskem bádání v tomto vědním oboru v ČSSR; vedle fakultního oddělení (vybaveného nevelkou, ale soustavně budovanou knihovnou, představující v přítomné době jediný knihovní celek tohoto druhu v ČSR) je indoevropéistika pěstována i v brněnské pobožce jazykovědného kabinetu ČSAV.

Přednáškami z indoevropské jazykovědy prošli všichni posluchači filologických oborů (zkušební řád předepisoval tříhodinovou semestrální přednášku z tohoto oboru), bylo však i mnoho takových, kteří navštěvovali dobrovolně další přednášky a semináře. Nejednoho z nich přivedly právě přednášky *Oldřicha Hujera* a *Václava Machka* k hlubšímu zájmu o jazyk a koneckonců na dráhu vysokoškolského učitele nebo vědeckého pracovníka Československé akademie věd. K brněnským žákům prof. *Oldřicha Hujera* patřili mj. *Karel Janáček*, *František Kopečný* a *Antonín Mátl*, žáky prof. *Machka* byli *Arnošt Lamprecht*, *Jaroslav Bauer*, *Milan Jelínek*, *Radoslav Večerka*, *Miloš Dokulil*, *Igor Němec*, *Eva Havlová* a mnoho dalších. Všichni vděčně vzpomínají na svého učitele, který se jim trpělivě snažil zpřístupnit svůj zajímavý, ale nesnadný obor.

Svou badatelskou činnost zaměřil profesor *Machek* od samého začátku zejména na problematiku slovanské etymologie (tj. indoevropských zdrojů slovanské slovní zásoby). Na tomto poli si získal – možno říci – světové jméno jako autor velkého počtu originálních výkladů slov i jako průkopník nových metod v etymologickém bádání. Publikoval tiskem celkem 348 prací, z toho 4 knižní: *Studie o tvoření výrazů expresivních* (1930), *Recherches dans la domai-*

ne du lexique balto-slave (1934), Česká a slovenská jména rostlin (1954), Etymologický slovník jazyka českého a slovenského (1957, 1968).

Poněkud jiným směrem jde pedagogická a zvláště vědecká činnost Machkova žáka a nástupce *Adolfa Erharta* (* 1926). V jeho pedagogické činnosti zaujímají důležité místo přednášky z obecné jazykovědy, vyžadované studijními plány filologických oborů. Z této jeho činnosti vzešly příručky Úvod do jazykovědy (1962) a Základy obecné jazykovědy (1965, 1969), užívané jako pomůcka nejen studenty, ale i doktorandy a aspiranty. Na rozdíl od Machka není Erhart slavista, ale zaměřuje se především na jazyky baltské a indoíránské; je autorem prvních českých mluvnic litevštiny (1956) a sanskrtu (I. 1967, II. 1971). Na poli badatelském patří hlavní jeho pozornost otázkám indoevropské morfologie, jak o tom svědčí řada článků a monografie Studien zur indoeuropäischen Morphologie (1970).

Adolf Erhart